

Posudek diplomové práce Vladimíra Fialy „Znaky racinovského divadla a dramatická tvorba Bernarda-Marie Koltèse“

Cílem diplomantovy práce je „analyzovat vztah koltèsovské dramatiky“, respektive její části, k tradici dramatiky racinovské (s. 1). Je to náročné a poněkud i riskantní zadání (přiblížením obou dramatiků se krom jiného může ukázat, že je víc rozdílů než podobností), jestliže si uvědomíme, že oba autory i divadelní praxi dělí několik staletí, třebaže se současný dramatik k tradici přihlásil a přijal její výzvu více či méně přísných pravidel. Navíc je „vztah“ obou autorů, jak V. Fiala přiznává, spíše zprostředkovaný nebo na obecnější úrovni (srov. s. 2-3). Oním prostředníkem, použijeme-li komparatistickou terminologii, je pak Marivaux (je-li tomu tak, pak by do komparativní interpretace vstupoval i specifický element „marivaudage“...). Výchozí bod a kritéria však pro diplomanta představuje forma Racinova divadla, které je také jedním ze dvou hlavních objektů rozboru a srovnávání.

Počáteční kapitoly o divadle a dramatu a o charakteristických znacích klasicistního divadla (resp. o jeho ideální podobě) jsou teoretičtější vstupem do problematiky. Tady autor prokazuje schopnost pracovat s podněty náročné sekundární literatury v kultivovaných popisech a charakteristikách. Jsou v nich ovšem také definovány zásady diplomantova přístupu. V. Fiala tu s rozmyslem a oprávněně uvádí, že se zaměřuje především na literární složku Racinova a Koltèsova divadla, na text her, v němž už jsou podle něj zakódovány jejich předpoklady a možnosti. To znamená vcelku jasnou volbu zorného úhlu, ale i mezi přístupem nebo interpretací. Předmětem se tak stávají vlastní promluvy postav a autorský paratext – drama jako literární znakový systém.

Těžiště Fialovy práce tvoří konkrétní analýzy času a místa, postav, řeči a jednání, dialogu a monologu. Východiskem je nejen ideální model (měřítko klasicistní doktríny), ale zejména jsou jím čtení a rozborů hojně citovaných Racinových a Koltèsových her (nutno ocenit, že je diplomant čte a cituje v originále a pod čarou uvádí překlad). Metodologickým problémem těchto ústředních pasáží práce je, že v nich V. Fiala postupuje vlastně „paratakticky“ (i s vědomím následných „tvrďších“ přechodů mezi sledovanými autory), nejprve rozebere problém u Racina a pak se

dostává k témuž problémovému okruhu u Koltèse. Zřejmě náročnější by bylo pokusit se o analytické popisy a dílčí závěry u té či oné otázky „současně“, o jakousi přímou „dialogizaci“ dramatiků a tím i dynamičtější diskurs. Uznávám však, že je tento postup koncepčně i stylisticky obtížný a vyžaduje větší zkušenost. U V. Fialy takřka pravidelně dochází ke srovnávání, resp. ke srovnávacím shrnutím (nehledě na občasné komparativní přesahy v průběhu jednotlivých popisů), až ke konci jednotlivých částí.

Diplomant postupuje trpělivě i uvážlivě, snaží se ze svého úhlu pohledu co nejpodrobněji a postupně (u Koltèsových her někde s převažující popisností) vyčerpat vytyčené téma a jeho konfigurace, přitom je však také třeba podtrhnout jeho úsilí o pregnantní formulace – snad až na některé nejasně stylizované nebo nesrozumitelné úseky v druhé části práce (např. s. 81: „... rozpor může jít i do samotné jediné postavy“?, s. 94: druhý odstavec o monologu) - vyplývající z rozboru textů (např. vyjadřování pozice a vztahů postav v jednotlivých hrách, monologičnost jejich dialogů) i reflexe sekundární literatury. Velmi stručný Závěr sumarizuje závěry dílčí (nejsem si jistý, zda ironie popírá „veškeré tragično“ /s. 108/, spíše vyjadřuje nadhled i převahu nad ním...), kromě zjevných i samozřejmých rozdílností vyjadřuje to, co oba autory sbližuje a co diplomant ve své práci sledoval přednostně: jak neutrálnost a bližší neurčenost míst, tak existenciální rozměr časoprostoru u obou autorů. Práci doporučuji k obhajobě.

V Praze 21. 1. 07

doc. PhDr. Zdeněk Hrbata, CSc.